

फक्त सभासदांसाठी

वर्ष ४२वे, अंक ३रा * जुलै २०२३

सभा : मंगळवारी रात्री ७.०० वा.

रोटी हॉल, शिक्षण महाविद्यालय,
SNDT महाविद्यालय, कर्वे रोड, पुणे ३८

मैत्रेय चॅरिटेबल सोसायटी, पुणे

* अध्यक्ष *

नीलिमा भडभडे

मो. ९७६७९१६५४०

नोंदणी क्र. MAH /1528/06/Pune, दिनांक ७ सप्टेंबर २००६

पत्रव्यवहारासाठी पत्ता :

द्वारा-प्रबोध, १०७०, शुक्रवार पेठ, सुभाषनगर लेन नं. ६, पुणे ४११००२.

snehseva1981@gmail.com

* संपादक *

अविनाश गोहाड

मो. ९८८१०९०७४४

संपादकीय

आपल्या संस्थेला संस्थापकांनी 'स्नेहसेवा' हे अगदी समर्पक नाव दिले आहे. आपल्या संस्थेचे उद्दिष्ट नावातूनच स्पष्ट होते. गेले ४० हून जास्त वर्षे आपल्या सभासदांमधील स्नेह वृद्धिंगत व्हावा यासाठी अनेक वर्षे संस्था वेगवेगळे उपक्रम राबवते. कोव्हीडच्या काळात देखील आपण ऑनलाईन व्याख्याने आयोजित केली. त्यानंतर दर मंगळवारी एकत्र येऊन व्याख्याने ऐकणे, इतर संस्थांना भेट देणे, सहलीला एकत्र जाणे या सारख्या कार्यक्रमांचे आयोजन आपली संस्था करते. यामुळे सभासदांतील स्नेह वृद्धिंगत होतो.

'मैत्रेय' द्वारे आपण आर्थिक दुर्बलांना मोफत आरोग्य सेवा देणे तसेच अशा विद्यार्थ्यांना आर्थिक सहाय्य करणे, जवानांना दिवाळीत मिठाई वाटप करणे इत्यादी योजनांमार्फत समाज सेवा अनेक वर्षे करत आहोत.

मंगळवारी आपण जे कार्यक्रम आयोजित करतो त्यासाठी सभासदांचे वेगवेगळे गट त्याची जबाबदारी घेतात आणि कार्यक्रम दर्जेदार कसा होईल हे बघतात. त्यामुळे सभासद एकत्र येणे, विचार विनिमय करणे, चांगल्या वक्त्यांना बोलावणे, कार्यक्रमात वक्त्यांची ओळख देणे, आभारप्रदर्शन करणे, वार्ताकन करणे, खानपानाची व्यवस्था करणे या सर्व गोष्टींचे नियोजन करण्याचा अनुभव मिळतो. यात एकमेकात स्नेह वाढतो, सभाधीटपणा येतो आत्मविश्वासही वाढतो. वेगवेगळ्या वक्त्यांची व्याख्याने ऐकल्याने प्रबोधन होते, इतरही फायदे होतात.

४ जुलै रोजी डॉ. फडके यांच्या व्याख्यानातून आपल्या पूर्वजांनी कसे अभ्यासपूर्ण संशोधन करून मंत्र, तंत्राद्वारे निरोगी व आनंदी आयुष्य जगण्यासाठी काही उपाय शोधले हे कळाले. अशा उपायांचा अवलंब केल्यास त्याचा चांगला फायदा होऊ शकतो. डॉ. फडके यांनीही याबाबत बरेच संशोधन केले आहे आणि ते गेले अनेक वर्षे गरजूंना त्यांच्या समस्या सोडविण्यासाठी विनामूल्य मार्गदर्शन करत आहेत.

११ जुलै रोजी आपल्या सभासदांनी कॉक्लीआ' संस्थेने कर्णबधिर मुलांसाठी चालवलेल्या 'स्वरनाद' या शाळेस भेट दिली. तेथील प्रशिक्षक या मुलांच्या उन्नतीसाठी किती परिश्रम घेऊन काम करतात हे पाहायला मिळाले. समाजात अशा मुलांसाठी तळमळीने काम करणारी संस्था पाहून समाधान वाटले.

१८ जुलै रोजी डॉ. साळुंके यांच्या व्याख्यानातून आयुष्यात आनंदी कसे राहावे आणि ते आपल्या कर्मावरच कसे अवलंबून असते हा बोध होतो. आपली सकारात्मकता वाढीस लागते.

२५ जुलै रोजी आपले सभासद डॉ. भगवंत कुलकर्णी यांच्या भाषणातून आपल्या पूर्वजांच्या काळातील इतिहास समजला. परकियांनी आपले मानसिक खच्चीकरण कसे केले हे समजते, तसेच समाजात एकी नसल्याने देशातील जनतेकडून झालेल्या चुका कळल्या. इतिहासाच्या अशा प्रकारच्या अभ्यासातून योग्य धडा घेणे आवश्यक ठरेल.

अशा प्रकारे ही व्याख्याने आपल्याला विचार करण्यास प्रवृत्त करतात. समाजात काही लोक किती चिकाटीने, ध्येयाने, परिश्रमाने अभ्यास करून इतरांपेक्षा वेगळे आयुष्य जगतात हेही कळते.

वार्तापत्र काढण्याचा आपला उद्देश आहे की, जे कोणी व्याख्यानांना प्रत्यक्ष येऊ शकत नाहीत त्यांना वक्त्यांचे विचार कळावेत. संस्था भेटीस येऊ न शकणार्यांना त्या संस्थेची कार्ये कळावीत. तसेच पाहिजे तेव्हा त्या महिन्यातील सर्व व्याख्यानांचे वार्ताकन एकत्रपणे वाचता यावे. आपल्या सभासद, मित्र - मैत्रीणींबरोबर त्यातील विचारांवर चर्चा करता येऊन त्यातून काही प्रेरणा मिळून सर्व सभासदांचे आयुष्य आनंदी व सुखी व्हावे. तसेच एकमेकांना मदत करण्याची वृत्ती वाढीस लागावी हीच सदिच्छा आहे.

अविनाश गोहाड

‘स्वरनाद’ या कर्णबधीर मुलांच्या शाळेस भेट

स्नेहसेवेच्या सभासदांनी ११ जुलै रोजी दुपारी १ ते ४ या वेळेत ‘कॉक्लिआ’ पुणे ग्रुपच्या ‘स्वरनाद’ या कर्णबधीर मुलांच्या पूर्व प्राथमिक शाळेस भेट दिली. शाळेचे संस्थापक डॉ. अविनाश वाचासुंदर हे आहेत. शाळेचे मार्गदर्शक श्री.किरण खटी यांनी शाळा कशी सुरू झाली व कोणत्या परिस्थितीत सुरू झाली हे थोडक्यात विषद केले. तसेच थर्मॅक्स, बजाज, टाटा मोटर्स व अशा अनेक संस्थांनी आर्थिक व इतर मदत केल्याचे तसेच क्रेडिट सुईसी या परदेशी कंपनीनेसुद्धा मोठी आर्थिक मदत केल्याचे आवर्जून सांगितले.

संचालिका सौ. रक्षा देशपांडे यांनी व त्यांच्या सहकार्यांनी शाळेबद्दल व शाळेच्या कामाबद्दल माहिती दिली. ‘कॉक्लिआ’ची महाराष्ट्र व गोव्यात मिळून एकूण १२ वाचा भाषा प्रशिक्षण केंद्रे आहेत. त्यात ३ ते ६ वयोगटातील एकूण ६०० कर्णबधीर मुले या प्रशिक्षण केंद्राचा लाभ घेतात. इथल्या प्रशिक्षणानंतर मुले ऐकू व बोलू शकतात आणि सर्वसामान्य शाळेत प्रवेश घेऊ शकतात. आतापर्यंत १९० कर्णबधीर बालकांनी यशस्वीपणे सर्वसामान्य शाळेत प्रवेश घेतला आहे, तर काही जणांनी उच्च शिक्षण घेतले असल्याचे संचालिकांनी सांगितले.

संस्थेत मुलांच्याबरोबर त्यांच्या पालकांनासुद्धा शिक्षण दिले जाते. जेणेकरून घरी गेल्यावर ते मुलांचा अभ्यास घेऊ शकतील. दर शनिवारी पालक प्रशिक्षण कार्यक्रम असतो. त्यात त्यांना कर्णमशिन दुरूस्ती व त्याचा सांभाळ याचे प्रशिक्षण दिले जाते. शाळेत ऑडिओलॉजीसह सायकॉलॉजिस्ट व भाषाविकास शिक्षिका आहेत, जेणेकरून कर्णबधीर मुलांचे योग्य मूल्यमापन करून त्यांना व्यवस्थित मार्गदर्शन व शिक्षण दिले मिळेल.

‘कॉक्लिआ’मध्ये कर्णमशिन इम्प्लॉंट व वाचा आणि भाषा विकास अशी संपूर्ण ट्रीटमेंट मिळते. तसेच मुलांसाठी काऊन्सिलर, व्यवस्थापक, शिक्षक व समाज कार्यकर्ते आहेत. त्यांच्यामुळे मुलांचा सर्वांगीण विकास होऊ शकेल.

या शाळेत अशा कर्णबधीर मुलांना शिकवण्यासाठी ठरावीक कोर्स केलेल्या प्रशिक्षित शिक्षिका लागतात. हा कोर्सदेखील या ‘स्वरनाद’ शाळेत शिकवला जातो.

शाळेच्या संपूर्ण माहितीनंतर संचालिका सौ. रक्षा देशपांडे यांनी आम्हाला शाळेचे प्रत्यक्ष कामकाज व तेथील सुविधा दाखवल्या. ऑडिओलॉजी सेंटर सुसज्ज होते. सर्व वर्गात बालके उत्साही दिसत होती व मजेत शिकत होती. त्यांच्या प्रगतीवरून सर्व शिक्षकांनी घेतलेले परिश्रम जाणवले. प्रत्येक वर्गात काही मुलांचे पालकही बालकांबरोबर शिक्षण घेताना

दिसले.

शाळा भेटीनंतर संचालिका सौ. रक्षा देशपांडे यांनी सभासदांच्या प्रश्नांना यथोचित उत्तरे दिली.

बांदिवडेकर यांनी सुरूवातीला शाळेतील अधिकार्यांची ओळख करून दिली व शाम भुर्के यांनी आभार प्रदर्शन करून समारोप केला.

शैलजा पळसुले

मंत्र, तंत्र, यंत्र यांचा वेदना आणि रोगांसाठी उपचार

मंगळवार ४ जुलै २०२३च्या साप्ताहिक सभेत डॉ. मोहन फडके यांनी ‘मंत्र, तंत्र, यंत्र यांचा वेदना आणि रोगांसाठी उपचार’ या विषयावर भाषण केले.

कार्यक्रमाच्या सुरूवातीला डॉ. फडके यांच्या ‘वैदिक विज्ञान-रोगमुक्ती’ या पुस्तकाचे प्रकाशन, प्राचार्य श्याम भुर्के यांच्या हस्ते झाले. डॉ. फडके गेली दोन तपे ‘मंत्र, तंत्र, यंत्र’ या माध्यमातून व्याधी आणि पीडा निवारणकार्य समाजसेवा म्हणून विनामूल्य करित आहेत. ह्या त्यांच्या अनुभवाचा अनेक उदाहरणातून त्यांनी उहापोह केला. वैदिक विज्ञानामध्ये प्रचंड ज्ञान ठेवले आहे. त्याचा योग्य वापर केला जात नाही. त्याचा अभ्यास करून, संशोधन करून वापर केल्यास अनेक व्यधींवरचे उपचार सोपे होतील.

नाडी चिकित्सा, स्पंदने यांचा अभ्यास वैदिक शास्त्रात सांगितला आहे. त्याचा वापर करावा. आलेल्या अडचणीतून बाहेर पडण्यासाठी प्रयत्न करावेत.

आपल्याकडे काही कुळाचार सांगितले आहेत. त्याचा संबंध ह्या विषयांशी नक्कीच असतो. ते कुळाचार दुर्लक्ष नका. शिवलीलामृतामध्ये वार्धक्य, आयुष्य याचा उल्लेख आहे. ते जाणून घ्या. वैदिक विज्ञानातील नक्षत्र, तारे, अणू-रेणू, ध्रुवताऱ्यांशी संबंध ठेवून ठरवलेले अंतर, जन्मवेळी ग्रहांकडून मिळणारी एनर्जी, बारा राशी, २७ नक्षत्रे- त्या प्रत्येकातील चार चरण- त्यावरून ठरणारे नाम अक्षर, काही कमतरता असेल तर ती भरून काढण्यासाठी शास्त्रात सांगितलेले उपाय यांचा त्यांनी आपल्या भाषणात उल्लेख केला.

आराध्य दैवत, आराध्य वृक्ष याबाबतही त्यांनी माहिती दिली. पंचतत्त्व- पृथ्वी, आप, तेज, वायू, आकाश यांचा सिक्रेन्स ठरलेला असून त्यात बदल झाल्यास आजार होतो. तसेच आजारांमध्ये रंगांच्या फ्रिकेन्सीजचाही उपयोग होतो. लं, गं, यं - ही बीजाक्षरे त्यांच्यातून निघणाऱ्या स्पंदनांचाही आजारावर उपयोग होतो आणि महत्त्वाचे म्हणजे त्याचा शरीरावर काहीही साईड इफेक्ट नाही. तुमचा तुम्ही इलाज

करू शकता आणि त्यासाठी खर्चही काही लागत नाही.

स्पंदनांचे महत्त्व सांगत असताना तळहात हा आपल्या शरीरातील अतिशय सेंसेटिव्ह भाग आहे व त्याचा उपचारात चांगला उपयोग होतो. गाईच्या जिभेवर उंचवटे असतात, त्याचाही उपयोग होतो, हे विषद केले.

काळ्या रंगात उष्णता-प्रकाश खेचला जातो म्हणून अमावस्येचा काळ हा निगेटिव्ह एनर्जी देणारा त्यामुळे त्याचा शरीरावर निगेटिव्ह परिणाम होतो. कुठल्या रोगावर कुठल्या देवतेचे अधिपत्य आहे ते पाहून त्यानुसार मंत्र म्हटल्यास निश्चितपणे आजारावर उपयोग होतो हे डॉ. फडके यांनी त्यांच्या आतापर्यंतच्या अनुभवातून, संशोधनातून सोप्या भाषेत समजावून सांगितले आणि प्रेक्षकांच्या प्रश्नांनाही योग्य उत्तरे दिली.

विलास तोडकर यांनी वक्त्यांची ओळख करून दिली आणि संजय गर्गे यांनी आभार मानले.

शैलजा पळसुले

जगणे सुंदर आहे

मंगळवार दिनांक १८ जुलै रोजी प्रा. डॉ. प्रतापसिंह साळुंके यांनी 'जगणे सुंदर आहे' या विषयावर आपले विचार मांडले. प्रा. डॉ. साळुंके हे मुंबईला महाराष्ट्र राष्ट्रीय विधी विद्यापीठात सहयोगी प्राध्यापक असून ते विद्यार्थ्यांना पीएचडी साठी मार्गदर्शनही करतात. ते एक उत्कृष्ट वक्तू?? असून त्यांना आतापर्यंत विविध वक्तृत्व स्पर्धेत १५० पारितोषिके मिळाली आहेत. डॉ. साळुंके यांच्या मते सर्वजण आयुष्य जगतात पण ते जगणे सुंदर आहे की नाही हे पाहणे गरजेचे आहे. सुंदरता बघण्याची दृष्टी असणे महत्त्वाचे आहे. जीवनातील रंग समजून घेता येणे महत्त्वाचे आहे.

जीवनात जन्म आणि मृत्यू या दोन गोष्टी आपल्या हातात नाहीत पण त्यामधल्या आयुष्यात घडणार्या गोष्टी आपण घडवतो. जीवनात आपल्याजवळ जे आहे त्यातून आपण काय निर्माण करतो त्यावरून जग आपले मूल्य ठरवते असे डॉ. साळुंके यांनी प्रतिपादन केले. त्यांनी उदाहरण म्हणून रिहॉबिलिटेशन सेंटर मधील जवानांचा दाखला दिला तेथे कोणाचे हात किंवा पाय युद्धात गेलेले असतात पण या उणीवांवर मात करून ते वेगवेगळ्या कला शिकून कलाकृती तयार करतात व बक्षीसही मिळतात.

जीवन कधी सरळ रेषेत नसते. जीवनात अप्रिय गोष्टींचा सतत सामना करावा लागतो पण म्हणून खचून जायचे कारण नाही. संत तुकाराम म्हणतातच की रात्रंदिन आम्हा युद्धाचा प्रसंग असे सांगून त्यांनी डॉ. स्टीफन हॉकिंग यांचा दाखला दिला. जीवनात शारीरिक हालचाली कुमकुवत

करणार्या रोगाने पीडित असूनही त्यांनी हतबल न होता आपल्या आवडत्या विषयावर काम करत राहिले आणि पुढे त्यांना त्यांच्या कामाबद्दल नोबल पारितोषिकही मिळाले. डॉ. साळुंके यांनी पूर्व राष्ट्रपती ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांनीही आपल्या आयुष्यात येणार्या आपत्तींवर मात करून आयुष्यात कसे यशस्वी झाले ते सांगितले.

गौतम बुद्धाचे उदाहरण देऊन डॉ. साळुंके म्हणाले की जर आपण दुसऱ्याचे वाईट शब्द मनावर घेतले नाहीत तर आपण जीवनात सुखी राहू. आपले जीवन सुंदर होईल. के.एफ.सी.च्या मालकाचे उदाहरण देऊन डॉ. साळुंके म्हणाले की वय हा फक्त एक आकडा आहे. आपण वयस्कर झालो तरी आपल्याला हवे ते लक्ष्य ठेवून आपण सकारात्मक भावाने लक्ष्य गाठले तर जीवन सुंदर होईल. ओघवती भाषा तसेच भाषणात अनेकांचे दाखले देऊन त्यांनी जीवन कसे सुंदर होऊ शकते हे पटवून दिले.

रीताराणी शितोळे यांनी पाहुण्यांची ओळख करून दिली तर डॉक्टर प्राची कुलकर्णी यांनी आभार मानले.

सुनीता वाघ

इतिहासाचा अभ्यास : एक चिंतन

दिनांक २५ जुलै २०२३ चा मंगळवार, डॉ. भगवंत कुलकर्णी यांच्या 'इतिहासाचा अभ्यास एक चिंतन' या विषयाने सजला. आपल्या संस्थेच्या अध्यक्षा नीलिमा भडभडे यांच्या प्रस्तावने नंतर आसावरी भडकमकर यांनी वक्त्यांचा परिचय करून दिला.

श्री. भगवंत कुलकर्णी हे गेली दहा वर्षे आपल्या संस्थेचे सभासद असून सध्या ते भारत इतिहास संशोधन मंडळ या संस्थेचे उपाध्यक्ष म्हणून कार्यरत आहेत. चिंतन याचा अर्थ सर्व बाजूंनी मनात येणारे विचार. डॉ. कुलकर्णी यांनी नवव्या शतकाच्या आधीचा भारताचा इतिहास हा खूपच दैदिप्यमान, वैभवशाली होता आणि सर्व कला शाखांमध्ये भारत अग्रेसर होता असे नमूद केले. तक्षशिला, नालंदा या सारखी विद्यापीठे होती. तक्षशिला विद्यापीठात लाखो विद्यार्थी, हजारो प्राध्यापक आणि खूप मोठे व सुसज्ज ग्रंथालय होते अशी माहिती दिली.

नंतर साधारण नवव्या शतकापासून ते एकोणिसाव्या शतकापर्यंत असे साधारणपणे एक हजार वर्षांच्या कालावधी बद्दल त्यांनी पुढील माहिती दिली. नवव्या शतकानंतर महंमद गझनी, महंमद घोरी, अल्लाउद्दीन खिलजी यांनी आक्रमणे करून आपल्या देशाची लूट केली. प्रत्येक स्वारीबरोबर भारताचे आर्थिक नुकसान तर झालेच पण समाजाचे खूप मोठ्या प्रमाणात मानसिक खच्चीकरण झाले.

डॉ. कुलकर्णी यांच्या मते यासाठी आपण आपल्याला जास्ती जबाबदार धरले पाहिजे कारण आपण पूर्णपणे देवावर विसंबून राहिलो आणि थोडाही प्रतिकार केला नाही. तसेच ज्यांचे धर्मांतर केले गेले होते अशांना परत स्वधर्मात येण्याची दारेही बंद केली गेली.

पुढे खिलजीने देवगिरी साम्राज्याचा पराभव करून भारताचे पूर्ण चित्र पालटवले. बाबर, हुमायून, अकबर, शहाजहान, औरंगजेब या मुगलांच्या जुलमी राजवटी व त्यानंतर इंग्रज राजवट यांनी आपल्या देशात धुमाकूळ घातला. मुस्लिम व ख्रिचन धर्म सामुदायिक होते. परंतु हिंदू धर्माचे तसे नव्हते. हिंदू धर्मातील सर्व स्तरातील लोक कधीच एकत्र झाले नाहीत. कर्मकांड, जातीयता यांच्या विळख्यात अडकलेल्या हिंदू समाजावर राज्य करणे त्यामुळे परकियांना सोपे गेले. लोक गुलामी मानसिकतेत जगत होते. स्वतंत्र भारतात देखील सातवाहन, यादव, देवगिरी साम्राज्य या कालखंडातील दैदिप्यमान इतिहास शिकवला गेला नाही परंतु परकीय आक्रमकांचे उदात्तीकरण मात्र केलेले दिसून येते. आपल्यामधील जातीयता, गुलामी मानसिकता, आत्मकेंद्रीपणा या गोष्टी सर्व ठिकाणी नडल्या.

डॉ. कुलकर्णी यांच्या मते हा इतिहास सर्वांनी संपूर्ण समजावून घेतला पाहिजे म्हणजे त्यातून झालेल्या चुका कळतील तसेच अभिमानस्पद गोष्टीही समजतील. शेवटी सुधाताईंनी आभार मानले.

नंदकिशोर कुलकर्णी.

ऑगस्ट महिन्यातील वाढदिवस	
जीवेत् शरदः शतम्	
डॉ. प्राची कुलकर्णी	१६ ऑगस्ट
श्री. तुषार कसरेकर	२७ ऑगस्ट
श्रीमती आशा भडभडे	२८ ऑगस्ट
श्री. दीपक भडकमकर	२८ ऑगस्ट
श्री. मोहन गुजराथी	३० ऑगस्ट
सौ. नीला दाते	३० ऑगस्ट
सौ. प्रज्ञा यार्दी	३१ ऑगस्ट
श्रीमती नीला सरपोतदार	३१ ऑगस्ट

